

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 24 Mayıs 2012
Nr.ref: RK 245/12

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru no: KI 90/11

Başvurucu

Xhemile Gashi

**Yüksek Mahkeme'nin Rev. nr. 368/2008 sayı ve 8 Nisan 2011 tarihli kararının
Anayasal uygunluğu denetimi**

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Ivan Čukalović, Üye
Gjyljeta Mushkolaj, Üye
Iliriana Islami, Üye

Başvurucu

1. Başvurucu, avukat Bay Gani Tigani tarafından temsil edilen Priştine mukimi Bayan Xhemile Gashi'dir.

İtiraz edilen karar

2. Başvurucu, kendisine 25 Mayıs 2011 tarihinde teslim edilen Yüksek Mahkeme'nin rev. nr. 368/2008 sayı ve 8 Nisan 2011 tarihli kararına itiraz etmiştir.

Başvurunun konusu

3. Başvurunun konusu Kosova Cumhuriyeti Anayasası (bundan sonra "Anayasa") ile güvence altına alınan hakların ihlal edildiği öne sürülen Yüksek Mahkeme'nin rev. nr. 368/2008 sayı ve 8 Nisan 2011 tarihli kararının Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'nce (bundan sonra : "Mahkeme") anayasal uygunluk denetiminin yapılmasıdır.
4. Başvurucu özellikle şu konularla ilgili şikâyetini bildirmiştir:
 - a. Hukuki güvenlik gene ilkesi ihlali,
 - b. Mülkiyet hakkı ihlali,
 - c. Yasanın geriye dönük uygulanması,
 - d. Mahkemelerin Anayasa ve yasalara uygun şekilde yargılamaları gerektiği ilkesi ihlali,
 - e. Adil ve tarafsız yargılanma hakkı ihlali.
5. Başvurucu devamında, herhangi bir gerekçe bildirmeksizin Belediye Mahkemesi'nin C. nr. 1593/07 sayı ve 29 Kasım 2007 tarihli kararının yürütmesini durdurmak amacıyla Mahkeme'den geçici tedbir kararı almasını talep etmiştir.

Hukuki dayanak

6. Anayasa'nın 113.7 maddesi, 03/L-121 sayılı Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın (bundan sonra: "Yasa") 22 ve 27. maddeleri ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra: "İçtüzük") 54, 55 ve 56(2). kuralı.

Davanın Mahkeme'deki seyri

7. Başvurucu 1 Temmuz 2011 tarihinde Mahkeme'ye başvurmuştur.
8. Mahkeme Başkanı'nın 17 Ağustos 2011 tarih ve GJR. KI 90/11 sayılı kararıyla Üye Snezhana Botusharova raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir. Başkan'ın aynı tarih ve KSH KI 90/11 sayılı kararı ile Üye Almiro Rodrigues başkanlığında üyeler Enver Hasani ve Iliriana Islami'den oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
9. 28 Şubat 2012 tarihinde başvuru Yüksek Mahkeme'ye bildirilmiştir.
10. Ön İnceleme Heyeti 4 Mayıs 2012 tarihinde raportör yargıcın raporunu görüştüktan sonra Mahkeme Heyeti'ne başvurunun kabul edilmezliğine ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların özeti

11. Priştine Belediye Mahkemesi 12 Şubat 1986 tarihinde başvurunun Miras Yasasına göre müteveffa eşi Z. B. G.'den kalan tüm mirasın varisi olduğuna hükmetmiştir (T.nr. 6/86 sayılı karar).
12. Başvurucunun kayını ve kaynanası 1986 yılında Priştine Bölge Mahkemesinde dava açarak başvurunun eşinin varlığının yarısını (1/2) kendilerine sözlü olarak miras

bıraktığı iddiasıyla ilk derece mahkemesi sıfatıyla başvurunun varlıklarının yarısı (1/2) üzerinde mülkiyet hakkının teyit edilmesini talep etmişlerdir.

13. Priştine Bölge Mahkemesi kayın ve kaynananın mirasın yarısının sahibi oldukları gerekçesiyle 5 Eylül 1989 tarihinde dava dilekçesini onamış ve başvurucuya kayın ve kaynanasının bu haklarını tanımasını emretmiştir (C. nr. 763/86 sayılı karar).
14. Yüksek Mahkeme 5 Haziran 1989 tarihinde Bölge Mahkemesi'nin kararını bozup ihtilaf konusu karar ve olguların tam ve ikna edici şekilde ortaya konmadıklarından yeniden görüşülmesi için dava dosyasını Priştine Belediye Mahkemesi'ne iade etmiş ve talep edilen mülkün mülkiyet hakkının yeniden karara bağlanması gereği ortaya çıkmıştır (Gz. 616/89).
15. Priştine Belediye Mahkemesi başvurunun müteveffa eşinin kendi imkânlarıyla edindiği mülke ilişkin kayını ve kaynanasının dava dilekçesini reddetmiştir (C. nr. 2810/89 sayılı Karar).
16. Priştine Bölge Mahkemesi 11 Mayıs 1993 tarihinde Belediye Mahkemesi'nin kararını bozup davanın yeniden görüşülmesi için dosyayı Belediye Mahkemesine iade etmiştir. Bölge Mahkemesi kararında Belediye Mahkemesi'nin bu davada ilgili önemi haiz olmayan delillere dayanarak karar aldığını değerlendirmiş ve karar gerekçesinde şu ifadeye yer vermiştir: *“Her şeyden önce mülkün ortak hanehalkı tarafından kazanılıp kazanılmadığına karar verilmesi gereklidir. Mülk eğer hanehalkı tarafından kazanıldıysa taraflar arasındaki ihtilafı anlaşılanın Evlilik ve Aile İlişkileri Yasası hükümlerine dayanarak mülkün kazanılmasındaki katkılardan bağımsız olarak mirasın pay edilmesine ilişkin anlaşmanın var olup olmadığı açıklığa kavuşturulması gerekir.*
17. Belediye Mahkemesi başvurunun kayını ve kaynanasının dava dilekçesini 26 Eylül 1995 tarihinde onayarak her birinin mülkün ¼ üzerinde hak sahibi olduklarını teyit etmiştir. Mahkeme “sözlü bir anlaşmaya dayanarak yapılan bir bina hakkındaki mülkiyet hakkı sözlü anlaşmaya göre tanınır” (P. nr. 1105/93 sayılı Karar).
18. Priştine Bölge Mahkemesi 14 Eylül 1998 tarihinde Belediye Mahkemesi'nin kararını bozarak davanın yeniden görülmesi için dosyayı Belediye Mahkemesi'ne iade etmiştir. Bölge Mahkemesi Belediye Mahkemesi kararını belirleyen delillerden hangilerine başvurulduğunu zikredilmediğini, hangi delillerin gerçek ve tanıklarca verilen beyanların değerlendirilmesine ilişkin hangi esasın dikkate alındığını belirtilmediğini değerlendirmiştir (Gz. Nr. 402/98 sayılı kara).
19. Belediye Mahkemesi 16 temmuz 2004 tarihinde “ihtilaf konusu binanın inşaatı için başvurunun eşi ve onun kardeşi arasında sözlü bir anlaşma” bulunduğu, bu anlaşmaya göre binanın her iki kardeşin konut ihtiyaçları doğrultusunda inşa edilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Belediye Mahkemesi başvurunun kayınının mülkün yarısını (1/2), diğer yarısını da başvurunun sahiplendiğini tespit etmiştir (C.nr. 280/00 sayılı karar).
20. Bölge Mahkemesi Belediye Mahkemesi'nin kararını 11 Mayıs 2005 tarihinde onamıştır (AC. nr. 484/04 sayılı karar).
21. Yüksek Mahkeme 15 Aralık 2005 tarihinde ilk derece mahkemelerinin iki kararını bozup davayı birinci derece mahkemesine iade etmiştir. Yüksek Mahkeme usule ilişkin bir dizi ihlali tespit etmiştir (rev. nr. 153/2005 sayılı karar).

22. Belediye Mahkemesi 18 Eylül 2006 tarihinde mülkün ¼ kısmının başvuruçunun kayınına ait olduğuna hükmetmiştir (C. nr. 111/06 sayılı karar).
23. Bölge Mahkemesi 28 Haziran 2007 tarihinde Belediye Mahkemesi'nin kararında usule ilişkin ihlallerin bulunduğunu ve maddi hukukun yanlış uygulandığını tespit ederek dava dosyasını yeniden görüşülmesi üzere iade etmiştir (AC nr. 1037/06 sayılı karar).
24. Belediye Mahkemesi 29 Kasım 2007 tarihinde mülkün yarısının sözlü anlaşmaya dayanarak başvuruçunun eşinin kardeşine ait olduğuna karar vermiştir (C. nr. 1593/2007 sayılı karar).
25. Bölge Mahkemesi 5 Haziran 2011 tarihinde Belediye Mahkemesi'nin kararını desteklemiştir (AC. nr. 133/08 sayılı karar).
26. Yüksek Mahkeme 8 Nisan 2011 tarihinde revizyon başvurusunu temelden yoksun bularak reddetmiştir. Yüksek Mahkeme başvuruçunun eşi ile kardeşinin aynı binada yaşayabilecekleri sözlü bir anlaşmanın var olduğunu değerlendirmiştir (rev. nr. 368/2008 sayılı karar).

Başvuruçunun iddiaları

27. Hukuki güvenlik ilkesiyle ilgili olarak başvuruçucu Yüksek Mahkeme'nin rev. 368/2008 sayı ve 8 Nisan 2011 tarihli kararının yasa dışında hakkının ne tür hukuk bir temele dayanacağı sorusunu sorarak güvensizlik yarattığı için bu evrensel ilkeyi ihlal ettiğini ileri sürmüştür.
28. Mülkiyet hakkının ihlali iddiasına ilişkin olarak başvuruçucu, mahkemelerin onun evlilik yaşamı süresince kazanılan varlıkları dikkate almadıkları konusunda şikâyet etmiştir.
29. Yüksek Mahkeme'nin yargılama esnasında Anayasa ve yasalara uygun şekilde hükmetmediğine ilişkin iddiasını başvuruçucu, yasaların sözlü anlaşmaları tanımadığına dayandırmıştır.
30. Adil yargılanma hakkı ihlali iddiasına ilişkin olarak başvuruçucu Yüksek Mahkeme'nin kararını gerekçelendirmediği ve kendisinin sunduğu evrakı dikkate almadığını bildirmiştir.
31. Devamında başvuruçucu mahkemelerin kanunları geriye dönük olarak uyguladıkları konusunda şikâyet etmiştir.

Başvurunun kabul edilirliliğinin değerlendirilmesi

32. Yüksek Mahkeme kararının:

- a. Hukuki güvenlik evrensel ilkesini,
- b. Mülkiyet hakkı,
- c. Mahkemelerin anayasa ve yasalara dayanarak hükmetmelerine ilişkin evrensel ilkesini ve
- d. Adil ve tarafsız yargılanma ilkesini ihlal ettiğine ilişkin olarak,

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'ya göre hukuk mahkemelerince alınan kararların ele alındığı temyiz veya dördüncü derece mahkemesi olarak hareket etmek olmadığını hatırlatır. Usul ve maddi hukukun ilgili kurallarını yorumlayıp uygulamak ilk derece mahkemelerin görevidir. (bkz. *mutatis mutandis* Garcia Ruiz – İspanya [GC] 30544/96 davası AİHM 1999-I tarihli kararı 28. Maddesi).

33. Anayasa Mahkemesi, delillerin doğru sunulup sunulmadığını ve başvurucuya adil yargılama yapılması anlamında usullerin, bir bütün olarak ele alındığında, gerektiği şekilde uygulanıp uygulanmadığını değerlendirebilir (bkz. *mutatis mutandis*, Edwards – Birleşik Krallık 13071/87 sayı ve 10 Temmuz 1991 tarihli kabul edilmiş dava başvurusu hakkında Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun Raporu vb.)
34. Mevcut davada başvuru Yüksek Mahkeme'nin yürürlükteki yasaları doğru uygulamadığını tartışarak mahkemelerin davasıyla ilgili tespitlerine ilişkin itirazını ifade etmiştir.
35. Usulün bir bütün olarak ele alınmasından sonra Mahkeme, yargılama süresince herhangi bir haksızlık veya keyfiliğin olduğunu gözlemlememiştir ((bkz. *mutatis mutandis*, Shub – Litvanya davası ile ilgili AİHM'nin 17064/06 sayı ve 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı).
36. Öyle ki başvuru Yüksek Mahkeme'nin
 - a. Hukuki güvenlik evrensel ilkesini,
 - b. Mülkiyet hakkı,
 - c. Mahkemelerin anayasa ve yasalara dayanarak hükmetmelerine ilişkin evrensel ilkesini ve
 - d. Adil ve tarafsız yargılanma ilkesini neden ve hangi şekilde ihlal ettiğini göstermemiştir.
37. İçtüzüğün 36 (2b) kuralı şunu belirlemiştir: *Mahkeme, açıkça isnat edilmeyip aşağıdaki kanaatlere varması durumunda istemleri reddedecektir: Sunulan olguların herhangi bir şekilde Anayasa ihlali iddialarını gerektirmediği zaman*".
38. Yukarıda belirtilenler dikkate alındığında başvurunun açıkça temelden yoksun olarak reddedilmesi gerektiği görülmektedir.

Geçici tedbir talebinin değerlendirilmesi

39. Başvurucunun Mahkeme tarafından geçici tedbir konması talebine ilişkin olarak Mahkeme Yasa'nın 27. maddesi ve özellikle İçtüzüğün 54 (1) kuralına atıfta bulunmak ister. Bu hükümler Mahkeme'de karar bağlanmamış ve esastan görüşülmemiş olan her başvuruyla ilgili olarak her zaman geçici tedbir talebinde bulunulabileceğini belirlemiştir. Ancak başvuru kabul edilmez olduğundan İçtüzüğün 54 (1) kuralına göre geçici tedbir talebinde bulunulamaz.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

İçtüzüğün 36 (2) (d) ve 54 (1) kuralına dayanarak Anayasa Mahkemesi'nin 4 Mayıs 2012 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. İstemin kabul edilmez olarak REDDİNE
- II. Geçici tedbir talebinin REDDİNE karar verilmiştir.
- III. İşbu karar Yasanın 20.4 maddesine uygun şekilde taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- IV. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Üye

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Snezhana Botusharova, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza